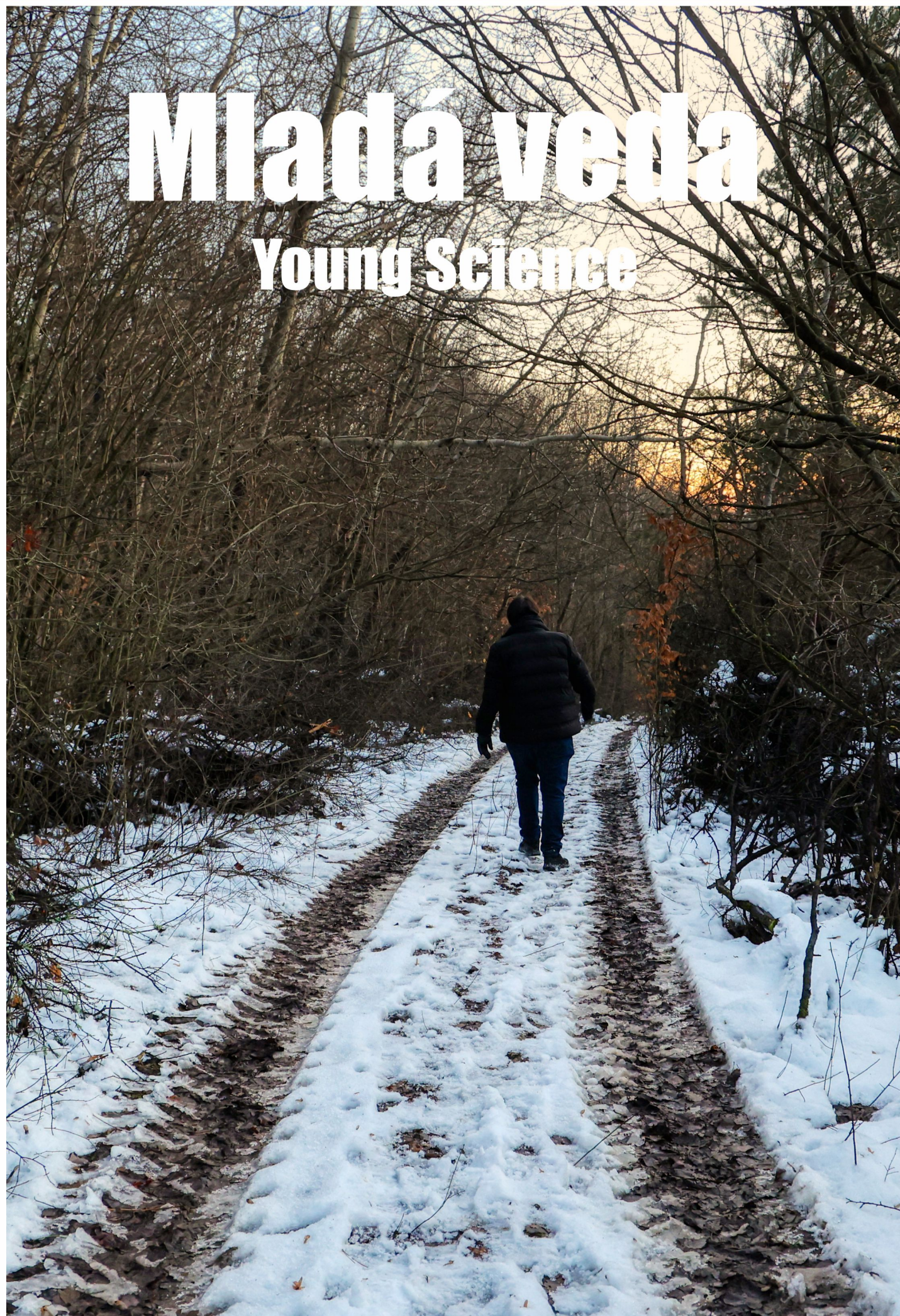

Mladá veda

Young Science

Mladá veda

Young Science

MEDZINÁRODNÝ VEDECKÝ ČASOPIS MLADÁ VEDA / YOUNG SCIENCE

Číslo 5, ročník 11., vydané v decembri 2023

ISSN 1339-3189, EV 167/23/EPP

Kontakt: info@mladaveda.sk, tel.: +421 908 546 716, www.mladaveda.sk

Fotografia na obálke: Zimná prechádzka. © Branislav A. Švorc, foto.branisko.at

REDAKČNÁ RADA

doc. Ing. Peter Adamišín, PhD. (Katedra environmentálneho manažmentu, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Dr. Pavel Chromý, PhD. (Katedra sociálnej geografie a regionálneho rozvoje, Univerzita Karlova, Praha)

Mgr. Jakub Köry, PhD. (School of Mathematics & Statistics, University of Glasgow, Glasgow)

prof. Dr. Paul Robert Magocsi (Chair of Ukrainian Studies, University of Toronto; Royal Society of Canada)

Ing. Lucia Mikušová, PhD. (Ústav biochémie, výživy a ochrany zdravia, Slovenská technická univerzita, Bratislava)

doc. Ing. Peter Skok, CSc. (Ekomos s. r. o., Prešov)

prof. Ing. Róbert Štefko, Ph.D. (Katedra marketingu a medzinárodného obchodu, Prešovská univerzita, Prešov)

prof. PhDr. Peter Švorc, CSc., predseda (Inštitút histórie, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Ing. Petr Tománek, CSc. (Katedra verejnej ekonomiky, Vysoká škola báňská - Technická univerzita, Ostrava)

Mgr. Michal Garaj, PhD. (Katedra politických vied, Univerzita sv. Cyrila a Metoda, Trnava)

REDAKCIA

Mgr. Branislav A. Švorc, PhD., šéfredaktor (Vydavateľstvo UNIVERSUM, Prešov)

Mgr. Martin Hajduk, PhD. (Banícke múzeum, Rožňava)

PhDr. Magdaléna Keresztesová, PhD. (Fakulta stredoeurópskych štúdií UKF, Nitra)

RNDr. Richard Nikischer, Ph.D. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Praha)

PhDr. Veronika Trstianska, PhD. (Ústav stredoeurópskych jazykov a kultúr FSS UKF, Nitra)

Mgr. Veronika Zuskáčová (Geografický ústav, Masarykova univerzita, Brno)

VYDAVATEĽ

Vydavateľstvo UNIVERSUM, spol. s r. o.

www.universum-eu.sk

Javorinská 26, 080 01 Prešov

Slovenská republika

POTREBA ENVIRONMENTÁLNEJ VÝCHOVY, VZDELÁVANIA A OSVETY, AKO CESTA KU ZLEPŠENIU ENVIRONMENTÁLNEJ GRAMOTNOSTI DETÍ, MLÁDEŽE A DOSPELÝCH

THE NEED FOR ENVIRONMENTAL EDUCATION, EDUCATION AND EDUCATION
AS A WAY TO IMPROVING THE ENVIRONMENTAL LITERACY OF CHILDREN,
YOUTH AND ADULTS

Andrea Franková, Martina Zelizňáková¹

Andrea Franková pôsobí ako externý doktorand na Vysokej škole bezpečnostného manažérstva v Košiciach, Ústav humanitných a technologických vied. V rámci vedeckej činnosti sa venuje environmentálnej bezpečnosti. Analyzuje a skúma dopad textilného a odevného odpadu na životné prostredie. Martina Zelizňáková pôsobí ako denná doktorandka na Vysokej škole bezpečnostného manažérstva v Košiciach. Vo svojej dizertačnej práci sa venuje vplyvu sociálneho prostredia na vývoj vybranej skupiny obyvateľstva so zameraním na mládež s previazanosťou zvyšovania bezpečnostných rizík v spoločnosti.

Andrea Franková works as an external doctoral student at the University of Security Management in Košice, Institute of Humanities and Technological Sciences. As part of his scientific activity, he deals with environmental safety. Analyses and investigates the impact of textile and clothing waste on the environment. Martina Zelizňáková works on a full-time doctoral student at the University of Security Management in Košice. In his dissertation, he deals with the influence of the social environment on the development of a selected group of the population, with a focus on youth, with the connection to the increase of security risks in society.

Abstract

Environmental education results from the need to increase people's environmental literacy to ensure care for the environment. An environmentally literate person has ecological knowledge, has a positive attitude and motivation to take care of the environment, and at the same time can

¹ Adresa pracoviska: Mgr. Andrea Franková, MBA, DBA, Ing. Martina Zelizňáková, Vysoká škola bezpečnostného manažérstva v Košiciach, Košťová 1, 040 01 Košice, Slovenská republika
E-mail: andrea.frankova@gemor.sk, martina.zeliznakova@vsbm.sk

act responsibly in every life situation. Based on the negative consequences of the company's irresponsible actions, there is a great need to provide environmental education for adults as well. An adult has options and can change his behaviour if he has enough knowledge and information to understand and analyse the given issue. The concept of environmental education and science responds to current needs and new challenges in the field of environmental care in Slovakia. In the study, we analyse the system of environmental education and enlightenment with a focus on key target groups, using innovative tools while maintaining the principles of sustainable development.

Key words: environmental education, ecology, enlightenment, science, sustainability, literacy

Abstrakt

Environmentálne vzdelávanie vyplýva z potreby zvýšenia environmentálnej gramotnosti ľudí pre zabezpečenie starostlivosti o životné prostredie. Environmentálne gramotný človek disponuje ekologickými vedomosťami, má pozitívny postoj a motiváciu starať sa o prostredie a zároveň je schopný zodpovedne konať v každej životnej situácii. Na základe negatívnych dôsledkov nezodpovedného konania spoločnosti existuje veľká potreba zabezpečiť environmentálne vzdelávanie aj pre dospelých. Dospelý človek má možnosti a je schopný zmeniť svoje správanie, ak má dostatok vedomostí a informácií pre pochopenie a analýzu danej problematiky. Koncepcia environmentálnej výchovy, vzdelávania a vedy reaguje na aktuálne potreby a nové výzvy v oblasti starostlivosti o životné prostredie na Slovensku. V štúdiu sa venujeme analýze systému environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetu so zameraním na nosné cieľové skupiny, s využitím inovatívnych nástrojov pri zachovaní princípov udržateľného rozvoja.

Kľúčové slová: environmentálna výchova, ekológia, osвета, veda, udržateľnosť, gramotnosť

Úvod

Súčasný stav environmentálnej výchovy a jej postavenie vo vyučovacom procese nemožno ani zďaleka hodnotiť ako dostačujúci vo vzťahu k jej potrebám. V priebehu svojho vývoja prešla environmentálna výchova rôznymi inováciami (Ružička, 2018). Boli zadefinované problémy, vytvorené mnohé systémy, vytvárané a dopĺňané metodické pomôcky a materiály pre všetky stupne vzdelávania, no napriek snahe naplniť potrebu environmentálnej výchovy to stále nemožno považovať za dostačujúce. Systém environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetu na Slovensku je plný protikladov. Na jednej strane sa hovorí o dôležitosti a nevyhnutnosti environmentálnej výchovy na školách, na druhej strane sa v praxi odsúva na druhú koľaj a jej realizácia sa zamieňa jej vykazovaním. Máme síce kvalifikovaných absolventov na environmentálnu výchovu, ale súčasné školstvo im ponúka možnosť realizovať sa formou prierezovej témy. Environmentálna výchova je pre všetkých učiteľov povinnou súčasťou vzdelávania, napriek tomu neexistujú štandardy, ktoré by učiteľom pomohli pri príprave primeraného obsahu vzdelávania. Očakáva sa, že učitelia budú schopní realizácie environmentálnej výchovy, ale nie je vytvorený systém pregraduálnej prípravy. O nevyhnutnosti a dôležitosti environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetu (EVVO) nie je potrebné diskutovať. Je to proces, ktorý ľudskú bytosť vybavuje vedomosťami, zručnosťami, návykmi, postojmi a záväzkami za účelom zlepšenia stavu životného prostredia (Mishra, 1993).

S platnosťou od 1.9.1996 boli na Slovensku zavedené prvé učebné osnovy EVV tzv. Environmentálne minimum (Kelcová a kol., 1996). Výučba EVV sa stala povinnou súčasťou vzdelávania sa na základných a stredných školách. Mala medzipredmetový charakter a učitelia ju mali implementovať do výučby svojich predmetov. V roku 2008 po zavedení Štátneho vzdelávacieho programu sa stala z Environmentálnej výchovy prierezová téma. Zmenili sa ciele, doplnili sa formy realizácie s možnosťou samostatného predmetu, ale medzipredmetový charakter zostal.

Z členstva vo viacerých medzinárodných a európskych inštitúciách vyplynula Slovenskej republike úloha pristúpiť ku viacerým medzinárodným koncepcným dokumentom a právnym východiskám, ktoré sa zameriavajú aj na oblasť EVVO.

Predovšetkým:

- v rámci členstva v OSN- ciele Agendy 21 (1992) v kapitole 25, ciele Agendy 30 (2015),
- v agende OECD- ciele Environmentálnej stratégie OECD,
- viaceré kľúčové dokumenty Európskej únie.

Zásadné dôvody potreby novej koncepcie v tejto oblasti vyplývali z :

- neaktuálnosti doteraz platnej koncepcie environmentálnej výchovy a vzdelávania (schválená uznesením vlády SR č.846/1997) ,
- nedostatočnosti monitoringu výsledkov aktivít a dopadu pôsobenia EVVO na Slovensku,
- z nutnosti reagovať aj na nové témy a prioritné oblasti environmentálnej politiky, ktoré majú byť v súlade s modernými trendami v EÚ aj na Slovensku,
- nevyhnutnosti potreby cielenia aktivít a pôsobenia na nové sociálne a profesijné skupiny, zdôrazniť neformálne aktivity a prístup verejnosti ku informáciám,
- objavovania sa nových možností financovania osvetových a vzdelávacích aktivít
- potreby lepšej koordinácie aktivít, prostredníctvom národných projektov, prostredníctvom lepšej spolupráce zainteresovaných subjektov a to nie len v rámci rezortu MŽP SR.

Rovnako podpora výchovy, vzdelávania a osvetu v oblasti trvalo udržateľného rozvoja je súčasťou stratégie a plánov všetkých globálnych a regionálnych medzinárodných dohovorov týkajúcich sa životného prostredia. Environmentálna politika pre oblasť výchovy, vzdelávania a osvetu v SR vychádzala od jej vzniku zo Stratégie, zásad a priorit štátnej environmentálnej politiky schválenej uznesením NR SR č.339/1993 a uznesením vlády SR č.619/1993, č.849/1993, č.531/1994 s cieľom vybudovania školského a mimoškolského systému environmentálnej výchovy a vzdelávania a environmentálnej osvetu.

Najkomplexnejším medzinárodným dokumentom je Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj schválená valným zhromaždením OSN. V roku 2019 bol na úrovni EÚ zo strany Európskej komisie predstavený rámcový dokument Európska zelená dohoda, ktorá má byť nástrojom na plnenie cieľov Agendy 2030, pričom stanovuje i ďalšie klimatické a environmentálne ambície pre EÚ do konca roku 2050. Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030- dlhodobá stratégia udržateľného rozvoja.

Charakteristika environmentálnej výchovy a vzdelávania na Slovensku.

Predpokladom pre vytvorenie ekologického povedomia o životnom prostredí je vzdelávanie v oblasti životného prostredia a získanie informácií o životnom prostredí. Vzdelávanie v oblasti životného prostredia môžeme chápať ako „*senzibilizovať ľudstvo ku ekologickým problémom, podporovať všeobecné vedomie nevyhnutnosti ochrany životného prostredia a vytvoriť kognitívne a emocionálne predpoklady k tomu, aby sa v spoločnosti a kultúre mohli presadiť spôsoby správania šetrného k životnému prostrediu*“ (Kramer, M., Urbaniec, M. a kol., 2005). Formálna EVV sa na Slovensku sústreďuje v zariadeniach školského typu a je koordinovaná Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR (MŠVVaŠ SR). Od roku 2015 je súčasťou cieľov, výkonových i obsahových štandardov inovovaného štátneho vzdelávacieho programu (IŠVP), v ktorom je v príslušných stupňoch od predprimárneho až po vyššie sekundárne vzdelávanie, definovaná ako prierezová téma spadajúca pod príslušné vzdelávacie oblasti. Na základe IŠVP je možné environmentálnu výchovu realizovať ako súčasť učebného obsahu vyučovacích predmetov, prostredníctvom samostatných projektov, seminárov, vyučovacích blokov alebo formou samostatného vyučovacieho predmetu z rámca voliteľných hodín. V rámci výchovno-vzdelávacieho procesu sa realizuje aj záujmová činnosť detí a mládeže, kde MŠVVaŠ SR okrem iného zisťuje aj záujmovú činnosť v oblasti environmentálnej výchovy. Environmentálny fond v súlade s ustanovením §4 zákona č.587/2004 Z.z. o Environmentálnom fonde a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov zverejňuje Špecifikáciu činností podpory na rok 2022- oblasť : Environmentálna výchova, vzdelávanie a osвета. Cieľom je podporiť činnosť smerujúcu k ochrane životného prostredia a trvalo udržateľnému využívaniu jeho zložiek a ochrane prírody. Dotácia vo výške 250 000 € je určená na podporu aktivít environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetu, ktorá je v súlade s opatreniami Rezortnej koncepcie environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetu do roku 2025 a so Stratégiou environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030, opatrením Programu odpadového hospodárstva Slovenskej republiky na roky 2021-2025 a s opatreniami Programu predchádzania vzniku odpadu Slovenskej republiky na roky 2019-2025.

Neformálna EVVO na Slovensku je realizovaná štátnymi a mimovládnyimi organizáciami. Na Slovensku pôsobí viacero mimovládnych organizácií, ktoré sa zameriavajú na environmentálnu výchovu. Združenie Špirála, celoštátna sieť organizácií niekoľko z nich zastrešuje. Podmienkou členstva je poskytovanie výučbových programov s enviro tematikou a splnenie Kritérií environmentálneho výučbového programu. Členmi tohto združenia sú napríklad:

- CEA- centrum environmentálnych aktivít,
- ŽIVICA- centrum environmentálnej a etickej výchovy,
- DAPHNE- inštitút aplikovanej ekológie,
- SOSNA- centrum trvalo udržateľných alternatív a ďalšie.

Finančnú podporu aktivít v rámci neformálnej environmentálnej výchovy realizovanej mimovládnyimi organizáciami zabezpečuje aj Zelený vzdelávací fond (ZVF), ktorý bol zriadený na základe rozhodnutia MŽP SR. Jeho činnosť je v súlade s cieľom *Envirostratégie 2030*-podpora neformálnych vzdelávacích aktivít a vytváranie podmienok pre rozvoj vzdelávacích aktivít tretieho sektora.

Environmentálna výchova a vzdelávanie si vyžaduje fungujúci ucelený systém environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetu v rezorte životného prostredia, so zameraním na rôzne cieľové skupiny a s využitím inovatívnych komunikačných nástrojov a kanálov pri zachovaní princípov udržateľného rozvoja. Hlavný cieľ rezortnej koncepcie je realizovaný prostredníctvom piatich čiastkových cieľov. Tie sú koncipované na troch základných pilieroch:

- environmentálna výchova
 - a. formálna
 - b. neformálna
- environmentálne vzdelávanie
 - a. odborné vzdelávanie zamestnancov okresných úradov, Slovenskej inšpekcie životného prostredia a obcí,
 - b. environmentálne vzdelávanie podnikateľských subjektov a subjektov vo vybraných hospodárskych odvetviach,
- osвета v oblasti starostlivosti o životné prostredie- kľúčové aktivity v oblasti osvetu budú vyplývať z moderných tém a nových trendov v starostlivosti o životné prostredie. EÚ prostredníctvom 7 EAP (7th Environment Action Programme) s podtitulom „Dobry život v rámci možností našej planéty“ formuluje prítiaživú víziu pre rok 2050- nízko uhlíková spoločnosť, zelené obehové hospodárstvo a odolné ekosystémy ako základ pre blaho občanov.

Ciele:

1. Vytvorenie stabilného systému EVVO SR reflektujúceho aktuálne požiadavky.
2. Rozvoj odborných vzdelávacích aktivít pre zamestnancov verejnej správy.
3. Zavádzanie nových trendov a zvýšenie záujmu o životné prostredie.
4. Skvalitnenie životného prostredia v SR prostredníctvom realizovania environmentálnych a osvetových aktivít.
5. Zlepšiť spoluprácu zainteresovaných subjektov v oblasti EVVO.

Aby sa environmentálna výchova na školách stala skutočným nástrojom ochrany životného prostredia je nevyhnutné vytvoriť systém efektívnej pregraduálnej prípravy učiteľov na EVVO. Chýbajú jasne stanovené štandardy pre environmentálnu výchovu, vhodné publikácie so všeobecnými teoreticko-metodologickými východiskami k problematike životného prostredia, ktoré by podporili regionálny charakter environmentálnej výchovy. S týmito nedostatkami sa stretávajú v pregraduálnej príprave študentov na mnohých univerzitách a vysokých školách. Je dôležité, aby v systéme pregraduálnej prípravy učiteľov vznikla viacúrovňová príprava učiteľov na environmentálnu výchovu:

1. Úroveň - predstavuje povinnú časť vzdelávania. Je prezentovaná samostatným povinným predmetom environmentálnej výchovy zaradeným do všeobecného základu, ktorý by predstavil myšlienku, ciele, obsah vzdelávania a hlavné procesuálne možnosti realizácie EVVO. V tejto fáze je dôležité poukázať na skutočnosť, že učiteľ nemusí byť pri realizácii EVVO sám, nakoľko na Slovensku pôsobí niekoľko mimovládnych organizácií ochotných pomôcť aktívnemu učiteľovi s napĺňaním cieľov EVVO. V tejto fáze je dôležitý pedagóg pripravujúci budúcich učiteľov na ich pedagogickú prax. Je nevyhnutné aby bol odborníkom v oblasti EVVO s dostatočnými skúsenosťami, hlavne s kladným vzťahom k predmetu výučby.

2. Úroveň - dobrovoľná, voliteľná úroveň pre tých, ktorí majú bližší vzťah ku problematike EVVO. Chceli by postúpiť ďalej v tejto oblasti, napríklad vedieť zriadiť samostatný predmet environmentálnej výchovy a vhodne ho naplniť ako po obsahovej tak po procesuálnej stránke.
3. Úroveň - vytvorenie poradného systému, ktorý by pomáhal nielen pripravujúcim sa budúcim učiteľom, ale aj učiteľom z praxe s prípravou environmentálnych programov ako aj z ich realizáciou, poskytoval by študijné materiály, spoluprácu na projektoch, kontakty na odborníkov z praxe a pod.

Takto vytvorený systém pregraduálnej prípravy učiteľov na EVVO umožní, aby sa každý budúci učiteľ oboznámil z nevyhnutným základom potrebných k implementácii environmentálnej výchovy do svojich aprobačných predmetov. Na druhej strane vytvoril podmienky pre ďalšie pregraduálne i celoživotné vzdelávanie učiteľov.

Environmentálna gramotnosť ako pojem v historickom kontexte.

Obdobnému vývoju v poňatí a vymedzení ako environmentálna výchova bol analogicky podrobený aj konštrukt environmentálnej gramotnosti (Volk et al., 1984 ; Roth, 1992 ; Hungerford et al., 1994 ; Hollweg et al., 2011). Environmentálna gramotnosť sa postupne formovala v úzkom recipročnom vzťahu s vývojom environmentálnej výchovy. Odborníkmi bola vnímaná ako základný cieľ environmentálnej výchovy (Hungerford & Tomera, 1977 ; Volk et al., 1984). Jej poňatie však nebolo explicitne vymedzené a pojem bol interpretovaný a používaný vzhľadom k paradigmatickej rozštiepenosti v mnohých odlišných významoch. Environmentálna gramotnosť vychádza najmä z princípov environmentálnej výchovy (Wilke, 1995) a ako očakávaný výsledok reprezentuje jej fundamentálny cieľ. V súčasnej dobe je vnímaná ako koncept komplexne zahrňujúci všetky rámcové ciele environmentálnej výchovy (Hollweg et al., 2011, NAAEE, 2019). Vymedzenie environmentálnej gramotnosti bolo od 60. rokov 20 storočia , keď bol tento pojem prvýkrát predstavený širokej verejnosti (McBride et al., 2013) , niekoľkokrát modifikovaný. Zvýšený záujem o environmentálnu výchovu vyvolalo aj zvýšený záujem o koncept environmentálnej gramotnosti. Roth (1992) pristupuje ku environmentálnej gramotnosti ako ku potencionálnemu evolučnému prostriedku environmentálnej výchovy. Je multidimenzionálna, zložená z troch stupňov:

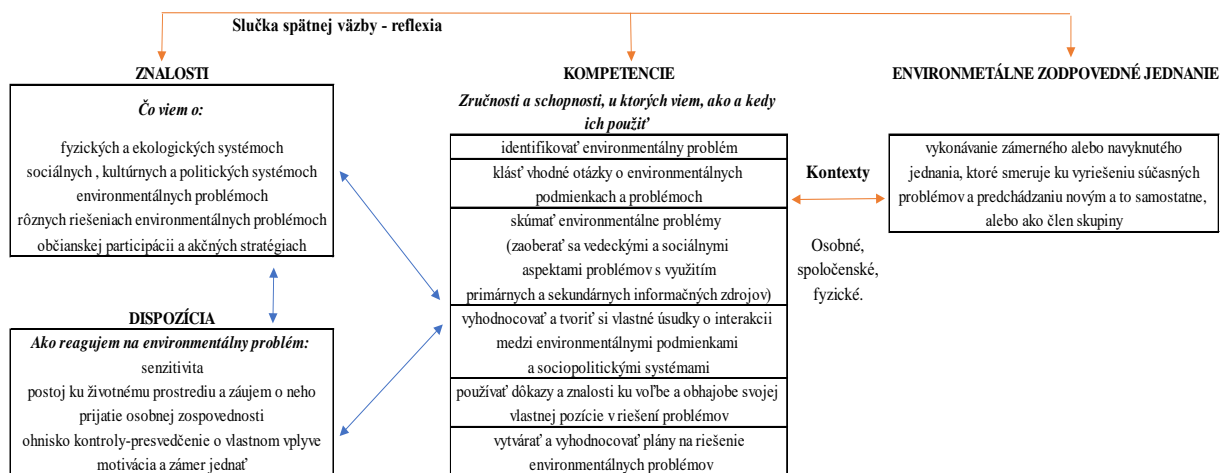
1. nominálna- reprezentuje zručnosť jedinca chápať základné pojmy v kontexte životného prostredia,
2. funkčná- zastupuje chápanie vzťahu človeka a jeho životného prostredia,
3. operatívna- ako je jedinec schopný zaujať vlastné stanovisko ku problému životného prostredia navrhovať efektívne riešenia.

Ďalej ju člení na štyri vlákna:

1. vedomosti,
2. postoje,
3. zručnosti,
4. správanie.

V súčasnosti sa mnohí odborníci prikláňajú k definícii , ktorá vychádza z dokumentov North American Association for Environmental Education (NAAEE).

„Knowledge about physical, ecological, social, cultural and political systems, environmental issues, Dispositions (environmental sensitivity, attitudes, assumption of personal responsibility, locus of control, motivation and intention to act), Skills and abilities to solve environmental issues, Environmental responsible behaviour“ (Hollweg et al., 2011: str. 2-3). S týmto ponímaním zoznámil verejnosť Daniš (2013) v časopise *Envigogika* (Obrázok1).

Obrázok 1 - Environmentálna gramotnosť podľa NAAEE 2010

Zdroj: Daniš, 2013

Za najznámejší analytický nástroj pre meranie environmentálnej gramotnosti reflektujúcej jej široké ponímanie môžeme pokladať Middle School Environmental Literacy Survey (MSELS) (McBeth et al., 2008). Nástroj, ktorý bol konštruovaný pre žiakov úrovne ISCED2, predstavuje dotazník zameraný na identifikáciu známych environmentálnych problémov a evaluáciu ich analýzy vrátane akčných zručností. Obsahuje test ekologického základu, meria znalosti, schopnosti a zručnosti relevantné pre environmentálne zodpovedné jednanie.

Záver

Environmentálne vzdelávanie, výchova a osвета musí byť založená na racionálnom základe. Ekologickej gramotnosti, ktorá pomáha utvárať pozitívny vzťah k prírode, k živým organizmom a ich zoskupeniam, určujúca udržateľné správanie každého obyvateľa, obce, regiónu, krajiny, planéty. Ekologická gramotnosť je a musí byť základným východiskom vo výchove žiakov, študentov a absolventov- celoživotné vzdelávanie. Vychádzame z premisy, že spoločenská prax, teda aj školská prax, organizačná prax, ktorej súčasťou je aj environmentálna, aby mohla byť dobrou praxou, musí byť spravodlivá, reflexívna, angažovaná a holistická k základnej podmienke našej existencie- k životnému prostrediu. Súčasné environmentálne problémy a ekologická kríza nám ukazujú, že nemajú hranice v zmysle hraníc štátov, či regiónov. Zároveň nám ukazujú, že nemajú ani disciplinárne hranice, ale zaujímajú rovnako filozofov, etikov, biológov, hydrológov, politológov, antropológov a samozrejme učiteľov rôznych aprobácií. Otvárajú otázky environmentálnej gramotnosti, environmentálnych postojov, ekologických a environmentálnych hodnôt, morálneho usudzovania, rozhodovania vo vzťahu životnému prostrediu. Mení sa charakter súčasnej globálnej spoločnosti, ktorá sa

musí naučiť vysporiadať sa s výzvami udržateľnosti. Nové kompetencie učiteľov vo vzdelávaní pre udržateľný rozvoj sú preto dôležitým faktorom hlbokých zmien vo vzdelávaní, výchove a osвете.

*Tento článok odporúča na publikovanie vo vedeckom časopise Mladá veda:
Dr. h.c. prof. Ing. Marián Mesároš DrSc, MBA, LL.M*

Použitá literatúra

1. Daniš, P. (2013). *A new definition of environmental literacy and a proposal for its international assessment in PISA 2015*. *Envigogika*, 8(3). Dostupné na: <https://doi.org/10.14712/18023061.419>
2. Hollweg et al, 2011. *Developing a framework for assessing environmental literacy*. Washington, DC: North American Association for Environmental Education
3. Hungerford, H. R. & Tomera, A. N. ,1977. *Science in the elementary school*. Champaign: Stipes Publishing.
4. Kramer, M., Urbaniec M., Obršálová, I. a kol., 2005. *Mezinárodní management životního prostředí*. Beck: Hospodárske nakladateľství Gabler.
5. Mishra, V. S. ,1993. *Environmental education and awareness: The Indian environment perspective*. MŽP SR (1996). Učebné osnovy environmentálnej výchovy
6. McBeth, W., Hungerford, H., Marcinkowski, T., Volk, T. L. & Meyers, R. (2008). *National Environmental Literacy Assessment Project: Year 1, National Baseline Study of Middle Grades Students Final Research Report*. U.S. Environmental Protection Agency.
7. McBride, B. B., Brewer, C. A., Berkowitz, A. R. & Borrie, W. T. ,2013. *Environmental literacy, ecological literacy, ecoliteracy: What do we mean and how did we get here?* *Ecosphere*, 4(5), 1-20. Dostupné na: <https://doi.org/10.1890/ES13-00075.1>
8. NAAEE , 2019. *K-12 Environmental Education: Guidelines for Excellence Executive Summary*. Washington: NAAEE. 16 s.
9. Roth, C. E., 1992. *Environmental literacy: Its roots, evolution, and directions in the 1990s*. Columbus: ERIC Clearinghouse for Science, Mathematics and Environmental Education.
10. Volk, T., Hungerford, H. R. & Tomera, A. N. ,1984. *A national survey of curriculum needs as perceived by professional environmental educators*. *Journal of Environmental Education*, 16(1), 10-19. Dostupné na: <https://doi.org/10.1080/00958964.1984.9942696>
11. Wilke, R. (Ed.), 1995. *Environmental Education Literacy/Needs Assessment Project: Assessing environmental literacy of students and environmental education needs of teachers; Final Report for 1993–1995 (pp. 30–76)*. (Report to NCEET/University of Michigan under U.S. EPA Grant #NT901935–01-2). Stevens Point: University of Wisconsin.
12. Kelcová, M., Ugrocká M. a kol.,1996. *Environmentálne minimum (Učebné osnovy environmentálnej výchovy pre základné a stredné školy)*. Štátny pedagogický ústav, Bratislava
13. RUŽIČKA, M., 2018. *Environmentálna výchova, vzdelávanie a osвета v Slovenskej republike. zborník*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa, s. 5.
14. World Health Organization Framework Convention on Tobacco Control (United Nations, Treaty Series, vol. 2302, No. 41032)
15. <https://mirri.gov.sk/wp-content/uploads/2021/01/Slovensko-2030.pdf>
16. <https://envirofond.sk/2022/06/08/environmentalny-fond-zverejnuje-specifikaciu-cinnosti-podpory-na-rok-2022-oblast-environmentalna-vychova-vzdelavanie-a-osveta-e/>
17. <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/Agenda21.pdf>
18. <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N15/291/89/PDF/N1529189.pdf?OpenElement>
19. <https://sdgs.un.org/sites/default/files/publications/21252030%20Agenda%20for%20Sustainable%20Development%20web.pdf>

Mladá veda

Young Science

ISSN 1339-3189